

БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНІ СІЛЬСЬКІ ГРОМАДСЬКІ ЦЕНТРИ

А.Р. Пономаренко, магістрант

Л.М. Бармашина, к.арх., доцент

Національний авіаційний університет, м.Київ, Україна

Актуальність теми доповіді. Багатофункціональні комплекси (БФК), в даний час, стали невід'ємними компонентами міста, котрі витісняють монофункціональні споруди. Це викликано дефіцитом вільної території разом з прогресуючим темпом життя городян, такі будови стають «містом в місті» і надають весь спектр послуг населенню, забезпечуючи їх всім необхідним. Однак не тільки в міському середовищі багатофункціональність стає все більш актуальною. У сільських поселеннях, також, виникають БФК, бажані

задовольнити всі потреби селян. В останні роки постає питання розвитку соціально-культурної інфраструктури сільських поселень внаслідок підвищення ролі малих міст в опорному каркасі розселення країни.

Спосіб життя і соціальні зв'язки в малих містах ,на відміну від великого міста, підпорядковуються іншій логіці , відповідно модель призначена для міського проектування в сільській місцевості працювати не буде. Тут економія простору не потрібна: навколо великі незабудовані території, та й темп життя сільського жителя нижче, ніж міського.

Серед важливих чинників виникнення багатофункціонального будівництва за межею міста є економіка і щільність населення. Що стосується економічної сторони питання, то, як правило, бюджет малих населених пунктів не дозволяє зводити кілька громадських будівель, тому раціональним є будівництво одного будинку, що виконує кілька функцій одночасно. Крім того, через низьку щільності населення в селах, будувати окремі споруди просто нерентабельно: будівлі будуть пустувати, приймаючи по кілька людей в день. Окрім матеріальних чинників, для будівництва БФК в сільських поселеннях існують чинники соціальні. Соціум сільських поселень відрізняється наявністю дуже тісних соціальних зв'язків. Відзолуватися немає від кого, весь соціум, який користується цим громадським простором, користується і об'єктами .Чим більш відкритими в суспільне середовище стають будівлі, тим сильніше збільшується їх відвідуваність, тим активніше місцеві жителі беруть участь у суспільному житті, тим міцніше стають соціальні зв'язки, згадані вище, які є, мабуть, головною перевагою невеликих поселень перед великими містами. Можна говорити про те, що колаборація різних об'єктів соціально-культурної інфраструктури села може дати нам абсолютно нову типологічну структуру.

Мета доповіді. Провести аналіз ,визначити і охарактеризувати типологічну базу, функціональні блоки і зв'язки у формуванні багатофункціональних сільських громадських центрів.

Основні результати дослідження. Історично сільські громадські простори формуються з трьох функціональних блоків: будівлі культурного призначення, освітні та адміністративні споруди. Зазначені функціональні блоки починають тісніше взаємодіяти один з одним, чіткі межі, що відокремлюють один функціональний блок від іншого, все сильніше розмиваються. В результаті цього з'являються БФК, що містять в собі частково або в повному обсязі освітні, культурно-дозвільні та адміністративні функціональні зони, що вступають в свого роду симбіотичний зв'язок.

Найчастіше зустрічаються комплекси, що мають ядром будівлі культурно-видовищного або спортивного призначення. Ще частіше зустрічаються громадські багатофункціональні комплекси з освітньою базою (тобто школи, дитячі садки, просвітницькі центри і т.д.) або ж з дозвіллевою базою. Найбільш поширеною базовою функцією є «місце зустрічей» (meeting place), своєрідний сучасний аналог давньогрецької агори або римського форуму: площа, призначена для неформального спілкування і комунікації місцевої громади. Це найпоширеніша в європейських країнах функція практично повністю відсутня у вітчизняному досвіді проектування.

На базі зарубіжних центрів можна провести аналіз - які додаткові функції нанизуються на найбільш базові функції.За результатами, найменш всеохоплюючим є заклади освітнього і спортивного призначення: з ними межують всього вісім додаткових функцій.

Фактично набір додаткових функцій при освітніх центрах вельми логічний: це ті, які можуть збагатити освітній процес, при цьому, не заважаючи йому, а також розширення основних функцій освітніх установ, таких як медицина, спорт і бібліотека до масштабу районного.

Багатофункціональні громадські центри на базі спортивних споруд найчастіше включають в себе додаткову функцію дозвіллевого центру, задовольняючи населення (найчастіше молодь і пенсіонерів, як найбільш соціально незахищені вікові групи) місцем, де можна проводити вільний час, зазвичай розважального формату. Однаково часто в спортивних центрах зустрічаються освітня (школи додаткової освіти, різні гуртки та секції) і культурна функції, а також заклади громадського харчування. Культурна функція представлена стандартним залом для глядачів.

Громадські центри, які мають базовою функцією культурні установи, є одними з найбільш універсальних, хоч і зустрічаються рідше, ніж спортивні та освітні. Максимально вони включають в себе 12 різних функціональних блоку.Тут, жителі можуть знайти також багатофункціональний зал, кафе, музей, дозвілєвий центр. Трохи рідше в них зустрічаються торгові павільйони, освітні установи. Концептуально будинок культури максимально наближається до того самого центру соціального тяжіння, сучасному аналогу давньогрецької агори.

Найбільш поширеними в зарубіжному досвіді є сільські багатофункціональні громадські центри з базовою функцією місця для зустрічей «meeting place». Фактично «meeting place» - це відсутність базової функції. Подібні центри мають першочерговим завданням забезпечити місцевий соціум місцем для комунікації, місцем, куди жителі можуть прийти не тому, що їм там щось треба, а тому, що це місце в рівній мірі належить кожному місцевому жителю. Ця базова функція, крім іншого, є найбільш варіативної, оскільки, не накладає зовсім ніяких обмежень по функціональним зв'язкам. Тут, не представлена тільки спортивна функція , що вимагає великої кількості спеціалізованих приміщень, і тим самим передбачає досить великий обсяг всього комплексу.

Висновки. Виконаний аналіз дозволяє зробити висновок, що багатофункціональні сільські громадські центри - це нова, складна архітектурна типологія, яка перебуває в процесі формування, постійно реагує на зміни в суспільстві та і на мінливі потреби. Основною загальною типологічною приналежності може служити наявність єдиного комунікативного простору, того простору, яке здатне об'єднати найчастіше малосумісні функції, допомагаючи їм утворювати «симбіотичний» взаємовигідну зв'язок.